
2 SISTEM UZAJAMNE KATALOGIZACIJE

Online uzajamna katalogizacija zasnovana je na kooperativnom prikupljanju i distribuisanoj obradi podataka, što omogućuje racionalnu poddelu posla i uštedu u zahtevnom postupku obrade bibliotečke građe. Za svaku jedinicu dovoljna je samo jedna obrada, nakon čega je zapis preko uzajamne (kooperativne) baze podataka COBIB online dostupan svim učesnicima u sistemu.

Za uzajamnu katalogizaciju COBISS karakteristična je tesna povezanost lokalnih baza podataka pojedinih biblioteka s COBIB-om. Uvođenjem novog segmenta COBISS3/Katalogizacija ta povezanost je postala još tešnja. Nije ažuriran samo korisnički interfejs, već i sam koncept uzajamne katalogizacije. Sve ispravke i dopune bibliografskih zapisa u lokalnim bazama podataka automatski se beleže i u COBIB-u, dok su se u programskoj opremi COBISS2/Katalogizacija upisivale na zahtev katalogizatora. Izuzetak su za sada samo podaci koji se odnose na sadržinsku obradu, a predviđeno je i uvođenje polja koja imaju status lokalnih polja i koja se beleže samo u lokalnim bazama podataka.

Baze podataka sadrže bibliografske zapise za različite vrste bibliografskih izvora (monografske publikacije, serijske publikacije, integrativni izvori, članci i drugi sastavni delovi, neknjižna građa, antikvarna građa), za potrebe vođenja personalnih bibliografija autora, a takođe zapise za izvedena dela.

Za vođenje bibliografija istraživača u sistemu COBISS propisana je *jedinstvena tipologija dokumenata/dela* na osnovu koje se bibliografske jedinice klasifikuju. Svako bibliografskoj jedinici odredi se tip (izvorni naučni članak, pregledni naučni članak, stručni članak, naučna ili stručna monografija, naučno ili stručno izlaganje na konferenciji itd.), koji mora da odgovara važećoj definiciji.

COBIB i sve lokalne baze podataka biblioteka učesnica imaju istu strukturu bibliografskih zapisa i zbirnih podataka o fondu. Pored tih podataka, lokalne baze podataka sadrže i jedinstveno strukturisane detaljne podatke o fondu koji su značajni za lokalne funkcije biblioteka i prikazivanje u sistemu COBISS/OPAC.

Za razmenu podataka u sistemu COBISS koriste se format COMARC/B za bibliografske podatke i format COMARC/A za normativne podatke koji su zasnovani na formatu UNIMARC, te format COMARC/H za podatke o fondu koji je razvio IZUM. Za međunarodnu razmenu bibliografskih podataka koriste

se formati MARC 21 i UNIMARC. Prilikom implementacije klijenta Z39.50 ugrađena je konverzija iz formata MARC 21 u format COMARC, a prilikom implementacije servera Z39.50 konverzija iz formata COMARC u format MARC 21.

U procesu uzajamne katalogizacije odvija se unos podataka preko lokalnih baza podataka, a istovremeno se podaci upisuju i u COBIB. Serveri su, po pravilu, locirani u informacionom servisu. Pri tom se izvodi online indeksiranje sa oko 100 indeksa za pretraživanje za bibliografske podatke, normativne podatke i podatke o fondu.

Katalogizator, koji želi da doda zapis u lokalnu bazu podataka, najpre proveriti da li je bibliografski zapis već u COBIB-u. Ako jeste, prenosi ga u svoju lokalnu bazu podataka i dodaje detaljne podatke o fondu. Ako zapis ne postoji u COBIB-u, on ga kreira nakon čega se zapis upisuje u COBIB i u lokalnu bazu podataka.

U postupku kreiranja zapisa možemo da proverimo da li zapis već postoji u nekoj od uzajamnih baza podataka u okviru mreže COBISS.Net.

Ako je bibliotečki informacijski servis sklopio odgovarajući ugovor sa ISSN centrom u Parizu, prilikom kreiranja zapisa za serijske publikacije koristi se međunarodna baza podataka ISSN koja važi za najkompletniji i najautoritativniji izvor za identifikaciju serijskih publikacija. Iz nje se relevantni podaci prenose u COBIB i u lokalne baze podataka. Takođe je moguće i preuzimanje bibliografskih zapisa iz WorldCat-a preko OCLC-ovog servera Z39.50 istovremeno u COBIB i lokalnu bazu podataka, mada i u tom slučaju bibliotečki informacijski servis mora da ima sklopljen odgovarajući ugovor. Zapisi se mogu preuzimati i iz Online kataloga Kongresne biblioteke.

Moguće su i retrospektivne konverzije iz mašinski čitljivih zapisa koje je biblioteka uradila pre uključivanja u COBISS sistem, ako ti zapisi ispunjavaju minimalne kriterijume kvaliteta i kompatibilnosti s formatom COMARC. Konverzije se, po pravilu, izvode samo u lokalnim bazama podataka.

Kvalitet, ujednačenost i konzistentnost lokalnih baza podataka i COBIB-a obezbeđuju se na različite načine: normativnom kontrolom ličnih imena i naziva korporacija, kontrolom dupliranih zapisa, programskim kontrolama za formate COMARC, redakcijom zapisa, globalnim šifranicima za sve standardizovane podatke (npr. države, jezici, UDK), lokalnim šifranicima za sve podatke koji su jedinstveni u okviru biblioteke, automatskim numeratorima, kontrolom jedinstvene identifikacije serijskih publikacija itd, a prvenstveno i sistematičnim obrazovanjem kreatora zapisa koji za taj posao moraju da dobiju dozvolu.

Potpoglavja:

- Baze podataka
- Bibliografski zapisi
- Normativni zapisi
- Način rada obnavljanjem
- Dozvole za uzajamnu katalogizaciju
- Privilegije